

Przegląd zmian w ustawodawstwie

Zadania wynikające z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników realizuje nadal 49 oddziałów regionalnych i 219 placówek terenowych KRUS. Dotychczasowy układ organizacyjny Kasy zapewnia ochronę interesów ubezpieczonych rolników oraz świadczeniobiorców.

Z dniem 1 stycznia 1999 r. weszły w życie m.in. następujące akty prawne:

Ustawa z dnia 10 grudnia 1998 r. o zmianie ustawy o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 155, poz. 1015)

Ustawa z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej była już sześciokrotnie zmieniana.

Ostatnia zmiana ustawy o działalności ubezpieczeniowej (z grudnia 1998 r.) nie wprowadziła żadnych zmian w zakresie działania towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Natomiast umożliwiła funkcjonowanie w Polsce oddziałów zagranicznych towarzystw ubezpieczeniowych na zasadzie wzajemności.

Zagraniczne zakłady ubezpieczeń mogą podejmować i prowadzić działalność ubezpieczeniową na terytorium RP jedynie poprzez główny oddział zagranicznego zakładu ubezpieczeń, działający na podstawie przepisów prawa polskiego i statutu, sporządzonego w formie aktu notarialnego. Statut i jego zmiany podlegają zatwierdzeniu przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych. Główny oddział może rozpocząć działalność z chwilą dokonania wpisu do rejestru głównych oddziałów, prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy. Rejestr jest jawny.

Główny oddział może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywany. Zagraniczny zakład ubezpieczeń odpowiada za zobowiązania głównego oddziału całym swoim majątkiem.

**Ustawa z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym
ubezpieczeniu zdrowotnym
(Dz. U. Nr 28, poz. 153 z późn. zm.)**

Według postanowień ustawy ubezpieczenie zdrowotne oparte jest na zasadach:

- solidarności społecznej,
- samorządności,
- samofinansowania,
- prawa wyboru lekarza i Kasy Chorych,
- zapewnienia równego dostępu do świadczeń,
- działalności Kas Chorych nie dla zysku,
- gospodarności i celowości działania.

Ubezpieczenie zdrowotne realizowane jest przez instytucje ubezpieczenia zdrowotnego – Kasy Chorych.

Zakres podmiotowy

Ubezpieczonymi na podstawie przepisów ustawy są osoby posiadające obywatelstwo polskie i zamieszkujące na terytorium RP oraz cudzoziemcy przebywający na terytorium RP na podstawie karty stałego pobytu lub karty czasowego pobytu, wydanej im w związku z udzieleniem statusu uchodźcy, jeżeli:

- a) podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego,
- b) ubezpieczają się dobrowolnie,
- c) są członkami rodziny osób, podlegających obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego lub ubezpieczających się dobrowolnie. (Ustawa w art. 7 pkt 21 definiuje pojęcie „członka rodziny”).

Ubezpieczeniu nie będą podlegać obywatele państw obcych, zatrudnieni w zagranicznych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub międzynarodowych instytucjach,

chyba że umowy międzynarodowe ratyfikowane przez Polskę stanowią inaczej.

Według art. 8 ustawy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego podlegają:

- 1) osoby objęte ubezpieczeniem społecznym lub ubezpieczeniem społecznym rolników, które są:
 - a) pracownikami,
 - b) rolnikami lub ich domownikami,
 - c) osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność lub osobami z nimi współpracującymi,
 - d) osobami wykonującymi pracę nakładczą,
 - e) osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub osobami z nimi współpracującymi,
 - f) osobami duchownymi,
 - g) członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych, spółdzielni kółek rolniczych lub członkami ich rodzin,
 - h) osobami pobierającymi świadczenia socjalne wypłacane w okresie urlopu lub zasiłek socjalny wypłacany na czas przekwalifikowania zawodowego i poszukiwania nowego zatrudnienia,
- 2) żołnierze zawodowi oraz żołnierze odbywający służbę okresową lub nadterminową zasadniczą służbę wojskową,
- 3) policjanci,
- 4) funkcjonariusze UOP,
- 5) funkcjonariusze Straży Granicznej,
- 6) funkcjonariusze Służby Więziennej,
- 7) funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej,
- 8) posłowie i senatorowie,
- 9) sędziowie i prokuratorzy,
- 10) osoby pobierające emeryturę lub rentę (z wyjątkiem dzieci uprawnionych do renty rodzinnej), osoby w stanie spoczynku pobierające uposażenie lub uposażenia rodzinne oraz osoby pobierające uposażenie po zwolnieniu ze służby,
- 11) dzieci, uczniowie oraz słuchacze zakładów kształcenia nauczycieli w rozumieniu przepisów o systemie oświaty, nie pozostający na wyłącznym utrzymaniu osoby podlegającej ubezpieczeniu,
- 12) studenci i słuchacze studiów doktoranckich, nie pozostający na wyłącznym utrzymaniu osoby podlegającej ubezpieczeniu,
- 13) słuchacze Krajowej Szkoły Administracji Publicznej,
- 14) osoby pobierające stypendium sportowe po ukończeniu 15 roku życia, nie objęte ubezpieczeniem zdrowotnym z innego tytułu,
- 15) bezrobotni,
- 16) osoby pobierające zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne,

- 17) osoby pobierające rentę socjalną, zasiłek stały, zasiłek stały wyrównawczy lub gwarantowany zasiłek okresowy z pomocy społecznej,
- 18) kombatanci nie podlegający ubezpieczeniu społecznemu w RP lub nie pobierający emerytury lub renty,
- 19) osoby korzystające z urlopu wychowawczego, nie pozostające na wyłącznym utrzymaniu osoby podlegającej ubezpieczeniu,
- 20) rolnicy i ich domownicy, którzy nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, jeżeli nie są objęci obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego na podstawie pkt 1-19,
- 21) cudzoziemcy, którzy przebywają na terytorium RP na podstawie karty stałego pobytu lub karty czasowego pobytu wydanej w związku z udzieleniem statusu uchodźcy.

Dla pozostałych osób posiadających obywatelstwo polskie i zamieszkujących na terytorium RP ubezpieczenie zdrowotne będzie miało charakter dobrowolny (przystąpienie do ubezpieczenia na własny wniosek).

Zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego

Obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego uważa się za spełniony po zgłoszeniu osoby podlegającej temu obowiązkowi w Kasie Chorych i opłaceniu składki. Zgłoszenie i opłacenie składki odbywa się za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Osoby przystępujące do ubezpieczenia zdrowotnego dobrowolnie, po zawarciu umowy z wybraną Kasą Chorych, będą musiały zgłosić się do ZUS, za pośrednictwem którego będą opłacać składki.

Zgłoszenie powinno zawierać:

- wskazanie Kasy Chorych,
- nazwisko,
- pierwsze i drugie imię,
- nazwisko rodowe,
- płeć,
- adres zamieszkania,
- datę urodzenia,
- numer PESEL,
- numer NIP (w przypadku osób, którym nadano ten numer).

W przypadku, gdy osoba zgłaszana nie ma nadanego numeru PESEL i numeru NIP, zgłoszenie powinno zawierać rodzaj i numer dowodu tożsamości.

Zgłoszenie powinno zawierać również dane dotyczące członków rodziny osoby objętej ubezpieczeniem, tj.:

- nazwisko,
- pierwsze i drugie imię,
- nazwisko rodowe,
- płeć,
- stopień pokrewieństwa,
- adres zamieszkania,
- datę urodzenia,
- stopień niesprawności,
- numer PESEL,
- numer NIP (w przypadku osób, którym nadano ten numer).

Składki na ubezpieczenie zdrowotne rolników

Zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne zostały zróżnicowane w zależności od tytułu podlegania temu ubezpieczeniu.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne rolnika podlegającego ubezpieczeniu społecznemu rolników będzie równa kwocie odpowiadającej cenie połowy kwintala żyta z każdego hektara przeliczeniowego użytków rolnych w prowadzonym gospodarstwie rolnym, ustalonej do celów wymiaru podatku rolnego.

Dla rolnika prowadzącego działę specjalne produkcji rolnej podstawą wymiaru składki będzie ponadto deklarowana kwota odpowiadająca dochodowi ustalonemu dla opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Dla rolnika, który nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników i nie będzie objęty z innego tytułu obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego, oraz dla domownika pracującego z rolnikiem w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników – podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne będzie kwota odpowiadająca wysokości zasiłku stałego z pomocy społecznej.

Składka rolnika nie może przekroczyć wysokości kwoty składki naliczanej z 50 hektarów przeliczeniowych prowadzonego gospodarstwa rolnego.

Jednym z aktów wykonawczych w tej materii jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1998 r. w sprawie sposobu ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników, domowników oraz osób pobierających emeryturę lub rentę rolniczą, a także terminu i trybu ich opłacania (Dz. U. Nr 164, poz. 1164).

Wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne rolników prowadzących działalność rolniczą dokonuje się w każdym miesiącu kalendarzowym, na podstawie ewidencji będącej w posiadaniu Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, aktualizowanej w oparciu o złożone przez rolnika oświadczenie.

Obowiązek opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne powstaje z pierwszym dniem miesiąca kalendarzowego, w którym zaistniały okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczeniem, a ustaje z ostatnim dniem miesiąca kalendarzowego, w którym te okoliczności ustały.

Ubezpieczony jest obowiązany zawiadomić KRUS o zmianach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu oraz na wysokość składek w ciągu 14 dni po nastąpieniu tych zmian. Wysokość składki uwzględniająca te zmiany obowiązuje począwszy od następnego miesiąca kalendarzowego po miesiącu, w którym zmiany zostały zgłoszone (z wyjątkiem zmian wysokości zadeklarowanej kwoty z tytułu dochodu z działów specjalnych w ciągu roku kalendarzowego).

Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96, poz. 603; sprost.: Dz. U. Nr 104, poz. 656)

Z dniem 1 stycznia 1999 r. wprowadzono zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa.

Jednostkami podziału są: gminy, powiaty i województwa.

Z dniem 1 stycznia 1999 r. utworzono 16 nowych województw.

Zadania wynikające z ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników realizuje nadal 49 oddziałów regionalnych i 219 placówek terenowych KRUS. Dotychczasowy układ organizacyjny Kasy zapewnia ochronę interesów ubezpieczonych rolników oraz świadczeniobiorców.

Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r.: o samorządzie województwa, o administracji rządowej w województwie, o samorządzie powiatowym (Dz. U.

Nr 91, poz.: 576, 577, 578) określają zakres działania, kompetencje władz organów poszczególnych jednostek podziału terytorialnego kraju.

Wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów odpowiada za realizację polityki rządu na obszarze województwa, wykonuje zadania określone w art.15 ustawy o administracji rządowej w województwie.

Powiat realizuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie określonym w art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym.

**Ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r.
o zmianie ustawy –
Prawo o ustroju sądów powszechnych
(Dz. U. Nr 160, poz. 1064)**

Z dniem wejścia w życie ustawy, tj. od 1 stycznia 1999 r. dotychczasowe sądy wojewódzkie stały się sądami okręgowymi, a ośrodki zamiejscowe, albo wydziały zamiejscowe sądów wojewódzkich stały się ośrodkami zamiejscowymi, albo wydziałami zamiejscowymi odpowiednich sądów okręgowych.

Sąd okręgowy tworzy się dla obszaru właściwości co najmniej dwóch sądów rejonowych.

Utworzone na podstawie dotychczasowych przepisów odrębne jednostki organizacyjne sądów wojewódzkich stają się odrębnymi jednostkami organizacyjnymi odpowiednich sądów okręgowych. Organy sądów wojewódzkich stają się organami odpowiednich sądów okręgowych na okres do zakończenia dotychczasowej kadencji.

**Ustawa z dnia 13 października 1998 r.
o systemie ubezpieczeń społecznych
(Dz. U. Nr 137, poz. 887)**

Jest to ustawa o zreformowanym systemie ubezpieczeń społecznych.

Według art. 1 ustawy, ubezpieczenia społeczne obejmują:

- ubezpieczenie emerytalne,
- ubezpieczenie rentowe,

- ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa (ubezpieczenie chorobowe),
- ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (ubezpieczenie wypadkowe).

Ustawa określa:

- 1) zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym,
- 2) zasady ustalania składek na ubezpieczenie społeczne oraz podstaw ich wymiaru,
- 3) zasady, tryb i terminy:
 - zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych,
 - prowadzenia ewidencji ubezpieczonych i płatników składek,
 - rozliczania składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasiłków z ubezpieczeń chorobowego i wypadkowego,
 - płacenia składek na ubezpieczenia społeczne,
- 4) zasady prowadzenia kont ubezpieczonych oraz kont płatników składek,
- 5) zasady działania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- 6) organizację, zasady działania i finansowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych,
- 7) zasady działania Funduszu Rezerwy Demograficznej oraz zasady zarządzania tym funduszem,
- 8) zasady kontroli wykonywania zadań zawodowych, z wyłączeniem sędziów, prokuratorów, rolników indywidualnych, żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy służb mundurowych sprawujących służbę w dniu wejścia w życie przepisów.